

ЭМГЕК ИШИНЕ ЭМГЕК ШАРТЫНЫН САНИТАРЛЫК ПАРАМЕТРЛЕРИ БОЮНЧА КОНТРОЛДОО

Мурзаканов А.Н.⁽¹⁾, Бозгорпоев У.Э.⁽²⁾

⁽¹⁾ окутуучу И. Раззаков атындагы КМТУ, Бишкек, Кыргызстан,
abat.murzakanov@mail.ru

⁽²⁾ И. Раззаков атындагы КМТУнун магистранты, Бишкек, Кыргызстан,
bozgorpoevulukbek09@gmail.com

Аннотация. Бул макалада өндүрүштүк жайлардын микроклиматына карата гигиеналык талаптар талкууланат. Ошондой эле, биз кандай критерийлер колдонулганын жана өндүрүш чөйрөсүнүн жана эмгек процессинин параметрлеринин учурдагы гигиеналык ченемдерден четтөө даражасы кандайча бааланарын карап чыгабыз.

Ачкыч сөздөр: эмгек ишмердүүлүгү, өндүрүштүк көзөмөл, эмгек шарттары, эмгек гигиенасы, зыяндуу өндүрүштүк факторлор.

CONTROL OF LABOR ACTIVITY BY INDICATORS OF SANITARY PARAMETERS OF THE WORKING ENVIRONMENT

Murzakanov A.N.⁽¹⁾, Bozgorpoev U.E.⁽²⁾

⁽¹⁾ teacher. I. KMTU named after Razzakov, Bishkek, Kyrgyzstan,
abat.murzakanov@mail.ru

⁽²⁾ graduate student of Razzakov State Technical University, Bishkek, Kyrgyzstan,
bozgorpoevulukbek09@gmail.com

Annotation. This article discusses the hygienic requirements for the microclimate of industrial premises. Also, we consider what criteria are used and how the degree of deviations of the parameters of the production environment and the labor process from the current hygienic standards is assessed.

Key words: labor activity, production control, working conditions, occupational hygiene, harmful production factors.

Ар бир иш берүүчү кызматкерлерге ыңгайлуу жана коопсуз эмгек шарттарын камсыз кылууга милдеттүү. Бул үчүн уюм мезгил-мезгили менен жумуш орундарын аттестациялоону жүргүзүүсү керек. Кызматкерлердин туруктуу жашоосу үчүн жумуш ордун «жарактуулугун» аныктоочу критерийлердин бири экологиялык микроклимат болуп саналат. Бул макалада биз жумуш ордунда микроклиматтын абалын аныктоочу санитардык эрежелерди жана ченемдерди карап чыгабыз. Ошондой эле, анын аткарылышын ким жана кандай тартипте көзөмөлдөйт.

Өндүрүштүк жайлардын микроклиматына карата гигиеналык талаптар жумуш ордунда адамдын организми үчүн жагымдуу дени сак чөйрөнү сактоого мүмкүндүк берет. Алар Кыргыз Республикасынын Башкы мамлекеттик санитардык врачынын 2004-жылдын 20-февралындагы № 10 Жарлыгы менен бекитилген ченемдик документте камтылган. Бул документ бардык жарандар тарабынан милдеттүү түрдө аткарылууга тийиш.

менчигинин түрүнө жана уюштуруу-укуктук формасына карабастан уюмдар, мекемелер, ишканалар. Документ төмөнкү максаттарда жумуш орундарында эмгек шарттарын жана иш мүнөзүн гигиеналык баалоо үчүн колдонулат:

- жумушчулардын иштөө шарттарына учурдагы санитардык эрежелерди жана нормаларды сактоону көзөмөлдөө;
- рекреациялык иш-чараларды өткөрүү жана алардын натыйжалуулугун баалоо;
- эмгек шарттары боюнча жумуш орундарын аттестациялоо жана уюмдагы эмгекти коргоо боюнча иштерди аттестациялоо;
- санитардык бузууларды аныктоодо, ошондой эле күнөөлүүлөрдү дисциплинардык жана жазык жоопкерчилигине тартууда административдик чараларды колдонуу;
- кызматкердин ден соолугунун абалын анын эмгек шарттары менен салыштыруу (мезгил-мезгили менен медициналык кароодон өткөрүү, санитардык-гигиеналык мүнөздөмөлөрдү түзүү);
- ишкананын, тармактын, райондун, шаардын, областтын, республиканын деңгээлинде эмгек шарттары жөнүндө маалымат банкын түзүү
- кесиптик оорулар жана уулануу учурларын иликтөө;
- профилактикалык иш-чараларды иштеп чыгуу жана кызматкерлерди социалдык жактан коргоо чараларын негиздөө үчүн кесиптик тобокелдиктин деңгээлин белгилөө.

Гигиеналык критерийлер – өндүрүш чөйрөсүнүн жана эмгек процессинин параметрлеринин учурдагы гигиеналык ченемдерден четтөө даражасын баалоого мүмкүндүк берүүчү көрсөткүчтөр. Эмгек шарттарын классификациялоо бул четтөөлөрдү дифференциациялоо принцибине негизделет. жугуштуу оорулардын козгогучтары менен иштөө, алар үчүн дем алуу же

тери менен тийүү (шишикке каршы дарылар, эстроген гормондору, наркотикалык анальгетиктер) потенциалдуу коркунуч үчүн белгилүү бир коркунуч классына эмгек шарттарын белгилөөгө укук берет. Гигиеналык ченемдерден ашкан шарттарда иштөө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарын бузуу болуп саналат. Технологиялык себептерден улам иш берүүчү толук аткара албаган учурларда

Мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык кызматтын органдары жана уюмдары жумуш ордунда гигиеналык ченемдердин сакталышын камсыз кылуу үчүн техникалык-экономикалык негиздемени жана башка зарыл документтерди карап чыгып, бул шарттарда жеке коргонуу каражаттарын милдеттүү түрдө колдонуу менен иштөөгө уруксат бере алат. жумушчулардын зыяндуу өндүрүштүк факторлордун таасири (убакытты коргоо) убактысы. Ошол эле учурда, ар бир кызматкер керек

эмгек шарттары, алардын зыяндуулугунун даражасы, ден соолукка мүмкүн болуучу терс таасирлери, зарыл болгон жеке коргонуу каражаттары, эмгек жана эс алуу режимдери, дарылоо-профилактикалык чаралар, зыяндуу фактор менен байланышта болуу убактысын кыскартуу боюнча чаралар жөнүндө толук маалымат алууга. Ошол эле учурда Мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык кызматтын мекемелери уюмдан эмгек шарттарын нормалдаштыруу боюнча узак мөөнөттүү иш-чаралардын планын иштеп чыгууну талап кылууда.

Санитардык эрежелерге ылайык өндүрүштүк жайлардын микроклиматы алдын ала белгиленген көрсөткүчтөр менен өлчөнөт. Аларга төмөнкүдөй көрсөткүчтөр кирет:

- аба температурасы;

- бетинин температурасы;
- салыштырмалуу нымдуулук;

абанын ылдамдыгы;

- жылуулук нурлануунун интенсивдүүлүгү.

Бул көрсөткүчтөр белгилүү бир шарттарга жараша өзгөрүшү мүмкүн экенин белгилей кетүү керек. Тактап айтканда, жылдын кайсы мезгилинде өлчөнгөн аянтка (муздак же жылуу) иш жүргүзүлөт жана бул иш канчалык интенсивдүү

Гигиеналык критерийлердин негизинде эмгек шарттары болуп бөлүнөт

4 класс: оптималдуу, алгылыктуу, зыяндуу жана коркунучтуу.

Оптималдуу эмгек шарттары (1-класс) - бул шарттар

жумушчулардын ден соолугун сактоо жана жогорку көрсөткүчтөрдү сактоо үчүн өбөлгөлөр түзүлгөн. Микроклиматтык параметрлер жана эмгек процессинин факторлору боюнча өндүрүш факторлорунун оптималдуу стандарттары белгиленген. Башка факторлор боюнча мындай эмгек шарттары шарттуу түрдө оптималдуу деп кабыл алынат, мында жагымсыз факторлор жок же калк үчүн коопсуз деп кабыл алынган деңгээлден ашпайт.

Алгылыктуу эмгек шарттары (2-класс) жумуш орундары үчүн белгиленген гигиеналык ченемдерден ашпаган экологиялык факторлордун жана эмгек процессинин деңгээли менен мүнөздөлөт, ал эми организмдин функционалдык абалынын мүмкүн болуучу өзгөрүүлөрү жөнгө салынган эс алуу учурунда же эмгектин башталышында калыбына келтирилет. кийинки сменада жана жакынкы келечекте жана узак мөөнөттө жумушчулардын жана алардын урпактарынын ден соолугуна терс таасирин тийгизбеши керек. Алгылыктуу эмгек шарттары шарттуу түрдө коопсуз деп классификацияланат.

Зыяндуу эмгек шарттары (3-класс) зыяндуу болушу менен мүнөздөлөт гигиеналык ченемдерден ашкан жана жумушчунун организминде жана/же анын тукумуна терс таасирин тийгизген өндүрүш факторлору.

Зыяндуу эмгек шарттары гигиеналык ченемдерден ашкандык даражасына жана кызматкерлердин организмдеги өзгөрүүлөрдүн оордугуна жараша зыяндуулуктун 4 даражасына бөлүнөт:

1-даража, 3-класс (3.1) - эмгек шарттары функционалдык өзгөрүүлөрдү пайда кылган гигиеналык ченемдерден зыяндуу факторлордун деңгээлдеринин мындай четтөөлөрү менен мүнөздөлөт, алар, эреже катары, зыяндуу факторлор менен байланышты үзгүлтүккө учуратуу менен калыбына келтирилет (мүнөздөгүгө караганда). кезектеги сменанын башталышы) жана ден соолукка зыян келтирүү коркунучун күчөтөт;

2-даража 3-класс (3.2) - көпчүлүк учурларда эмгекке байланыштуу оорулардын көбөйүшүнө алып келген туруктуу функционалдык өзгөрүүлөрдү пайда кылган зыяндуу факторлордун деңгээли (бул убактылуу эмгекке жарамсыздык менен ооруп калуу деңгээлинин жогорулашы менен жана биринчи кезекте, бул зыяндуу факторлор үчүн өтө аялуу органдардын жана системалардын абалын чагылдырган оорулар, узакка созулган таасирден кийин (көбүнчө 15 жылдан кийин же андан көп) пайда болгон кесиптик оорулардын баштапкы белгилеринин же жеңил (кесиптик жөндөмүн жоготпостон) пайда болушу.);

3-даража 3-класс (3.3) - ушундай мүнөздөлгөн эмгек шарттары

зыяндуу факторлордун деңгээли, алардын таасири өнүгүүсүнө алып келет көбүнчө жеңил жана орточо оордуктагы (кесиптик эмгекке жөндөмдүүлүгүн жоготуу менен) кесиптик оорулар, өнөкөт (эмгекке байланыштуу) патологиянын өсүшү, анын ичинде эмгекке жөндөмдүүлүгүн убактылуу жоготуу менен ооруп калуу деңгээлинин жогорулашы

4-даража, 3-класс (3.4) - кесиптик оорулардын оор түрлөрү пайда болушу мүмкүн болгон эмгек шарттары (жалпы эмгекке жөндөмдүүлүктүн жоголушу менен), өнөкөт оорулардын санынын олуттуу өсүшү жана оорунун убактылуу жоготуусу менен оорунун жогорку деңгээли. иштөө жөндөмдүүлүгү.

Эмгектин коркунучтуу (экстремалдуу) шарттары (4-класс) менен мүнөздөлөт өндүрүштүк факторлордун деңгээли, алардын таасири жумуш нөөмөтүндө (же анын бир бөлүгү) өмүргө коркунуч туудурган, курч өндүрүштүк травмалардын пайда болуу коркунучу, анын ичинде. жана оор түрлөрү.

Эмгек шарттарына өндүрүштүк контрол - юридикалык жактар жана жеке ишкерлер жүргүзгөн иш-аракеттерине ылайык ишке ашырууга милдеттүү болгон ички өндүрүштүк контрол; санитардык эрежелердин, гигиеналык ченемдердин сакталышын жана санитардык-профилактикалык иш-чаралардын аткарылышын контролдоону камсыз кылуу. Өндүрүштүк контролдоо "Санитардык эрежелер" СП 1.1.001-03 ылайык жүргүзүлөт. Юридикалык жактар жана жеке ишкерлер эмгек шарттарына мониторинг жүргүзүү программасын иштеп чыгууда. Өндүрүштүк контролдун максаты санитардык эрежелерди, санитардык жана эпидемияга каршы (профилактикалык) иш-чараларды сактоо, алардын сакталышын уюштуруу жана контролдоо аркылуу өндүрүштүк контролдун объекттеринин адамдарга жана айлана-чөйрөгө зыяндуу таасиринин коопсуздугун жана (же) зыянсыздыгын камсыз кылуу болуп саналат.

Юридикалык жактардын ишин уюштурууга жана жүргүзүүгө көзөмөл жүргүзүү жана жеке адамдар тарабынан өндүрүштүк контролдоо Кыргыз Республикасынын органдары жана мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык кызматтын мекемелери тарабынан жүзөгө ашырылат.

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык кызматынын органдарынын жана мекемелеринин милдеттерине төмөнкүлөр кирет:

- өндүрүштүк контролдоо программасынын (планынын) багыты
- колдонуудагы санитардык нормалар жана эрежелер жөнүндө маалымдоо;
- химиялык, биологиялык, физикалык жана башка заттардын тизмеси лабораториялык изилдөөлөрдү уюштуруу зарыл болгон факторлор изилдөө жана сыноо, алар жүргүзүлүп жаткан пункттарды көрсөтүү менен үлгүлөрдү алуу, лабораториялык изилдөө жана сыноо, жыштык үлгүлөрдү алуу жана лабораториялык изилдөө жана сыноо.

Жыйынтыктап айтканда, иш берүүчү кызматкердин эмгек ишмердүүлүгүн көзөмөлдөөгө, эмгек чөйрөсүнүн санитардык параметрлерин сактоого жана эмгектин жагымдуу шарттарын камсыз кылууга жооптуу экендигин белгилегим келет. Эмгектин коопсуз шарттарын камсыз кылууга кызматкер гана эмес, иш берүүчү да кызыкдар болушу керек, анткени персоналдын коопсуздугу ар кандай өндүрүштүн ийгиликтүү иштешинин маанилүү шарты болуп саналат, анткени эмгек шарттары өндүрүмдүүлүктү

олуттуу жогорулатат жана өндүрүштүк травматизмдин, кесиптик оорулардын жана жумуш ордунда травмалардын ар кандай түрлөрүнүн ыктымалдыгын азайтат.

Колдонулган адабияттар

Алексеев С.В., Усенко В.Р. Гигиена труда. – М.: Медицина, 1988. – 576 с.

Измеров Н.Ф., Кириллов В.Ф. Гигиена труда. – М.: ГЭОТАР Медиа, 2007. – 592 с.

Глебова, Е.В. Производственная санитария и гигиена труда: Учебное пособие для вузов / Е.В. Глебова.-М.: ИКФ «Каталог», 2003.-344 с.

Фомочкин, А.В. Производственная безопасность: Учебное пособие для вузов / А.В. Фомочкин. - М.: Изд. «Нефть и газ», 2004.-4 с.

Прусенко, Б.Е. Аттестация рабочих мест: Учебное пособие для вузов / Б.Е. Прусенко, Е.Б. Сажин, Н.Н. Сажина. – М.: Изд.»Нефть и газ», 2004.-320 с.